

ALICJA MITKA

(29 IV 1963 – 13 IV 2022)

13 kwietnia 2022 roku w Opolu zmarła Alicja Mitka, długoletni pracownik Biblioteki Ossolineum. Została pochowana na cmentarzu komunalnym w Głuchołazach przy ulicy Stefana Wyszyńskiego (pole v).

Alicja Mitka urodziła się 29 kwietnia 1963 roku w Głuchołazach. Była córką Bronisława, inżyniera i Czesławy, z d. Kulpy, nauczycielki biologii. W rodzinnym mieście ukończyła szkołę podstawową (1977), a następnie liceum ogólnokształcące (1981), po czym rozpoczęła studia z zakresu filologii romańskiej na Uniwersytecie Wrocławskim (1981–1986).

Tuż po studiach, 1 września 1986 roku, zatrudniła się w Bibliotece Ossolineum. Początkowo pracowała w Dziale Udostępniania, gdzie przeszła kolejne stopnie awansu od młodszego do starszego bibliotekarza; odbyła także praktyki w działach Klasyfikacji i Katalogu Rzeczowego oraz Gromadzenia. Po sześciu latach została przeniesiona do Działu Informacji Naukowej, w którym przepracowała kolejnych 30 lat, awansując na stopień kustosza, a następnie starszego kustosza.

Rozległa wiedza ogólna ułatwiała jej pracę z wymagającymi czytelnikami. Doskonale orientowała się w zawartości katalogów i baz danych. Potrafiła odnaleźć niemal wszystkie poszukiwane w danej chwili informacje. Była współorganizatorem wielu ossolińskich wystaw, przygotowała i opracowywała teksty katalogów towarzyszących tym ekspozycjom.

W latach 1992–1995 redagowała wewnętrzne pismo Zakładu, ukazujące pierwotnie pod tytułem „Komunikaty”, a od roku 2000 jako „Biuletyn

Informacyjny ZNIO”. Przez wiele lat kierowała też przygotowaniem rocznych sprawozdań z działalności instytucji. Była bardzo uważnym redaktorem: potrafiła dostrzec najdrobniejsze błędy. Chętnie wykorzystywała znajomość języka francuskiego. Tłumaczyła nie tylko teksty do ossolińskich informatorów czy katalogów wystaw, ale także literaturę krajoznawczą.

Podobnie jak wszyscy pracownicy Działu Informacji Naukowej intensywnie włączyła się w przygotowania obchodów jubileuszu dwusetlecia Zakładu. Była współautorką koncepcji i współrealizatorką Bazy Darczyńców ZNIO. Współredagowała tom zatytułowany *Jubileusze Ossolineum. Antologia tekstów*. To przypuszczalnie ta aktywność zmotywowała Alicję do zbierania informacji na temat byłych pracowników Ossolineum – początkowo tylko wrocławskich, potem także lwowskich. Skrupulatnie przeglądała pod tym kątem archiwum zakładowe, ale także źródła drukowane i internetowe. Zgromadziła niesłychaną wręcz ilość danych, a jednym z efektów jej pracy jest baza zmarłych pracowników ZNIO we Wrocławiu i miejsc ich pochówku, dzięki której wiadomo, gdzie ossolińczycy mogą odwiedzać zmarłych kolegów i koleżanki. Uzupełnianie bazy zostało niestety przerwane wraz z odejściem Alicji Mitki. Pracownicy Działu Informacji Naukowej starają się kontynuować te prace, wierząc, że sprawiłoby to Alicji przyjemność.

Jak Alicję pamiętać będą jej współpracownicy?

Lubiła kolor czerwony. I kawę. To ona zajmowała się obsługą ekspresu w Dziale Informacji Naukowej. Kawa musiała być z odrobiną mleka, bez cukru. O bezkofeinowej mówiła, że to kawa bez sensu. Swoją ulubioną napój piła z czerwonego kubka, ozdobionego nosem i oczami. Lubiła też papierosy. Nie była tym faktem zachwycona, jednak nigdy nie potrafiła zerwać z nałogiem.

Uwielbiała musical *Hair* Miloša Formana. Oglądała go dziesiątki razy. Jak mawiała: „Bardzo lubię musicale, pod warunkiem, że jest to *Hair*”. Muzyka z tego filmu towarzyszyła jej w ostatniej drodze. Ceniła także polskie kino. Znała mnóstwo cytatów z *Lekarstwa na miłość*, *Wojny domowej*, *Dnia świra* czy komedii romantycznej *Nigdy w życiu*. Lubiła kabaret Hrabi i kiedy tylko miała taką możliwość, chodziła na ich występy. Namiętnie oglądała również nagrania francuskich stand-uperów i hiszpańską telewizję, żeby podszlifować swoją znajomość języków obcych.

Wszyscy, którzy Alicję znali, wiedzą, że miała duże poczucie humoru, często dość sarkastyczne. Niemal codziennie sprawdzała w lokalnej gazecie dwie rubryki: „Jak żyć?”, czyli horoskop, oraz informacje z życia celebrytów, które następnie komentowała z charakterystyczną zjadliwością. Mimo że nie władała niemieckim, lubiła udawać, że mówi w tym języku. Czasem

Alicja Mitka. Fot. Andrzej Solnica.

czytała na głos jakieś niemieckie teksty, zawsze świetnie się przy tym bawiąc. Mówiła, że skoro jest dyżurną germanistką Działu Informacji Naukowej, to musi mieć u siebie w pokoju słowniki polsko-niemieckie i rzeczywiście kilka takich słowników ustawiła na półkach. Stoją tam do dzisiaj.

Nie cierpiała czapek. Żartowała, że ma kształt głowy jak Clint Eastwood i tak jak on najlepiej wyglądałaby w hełmie. Była nieco roztargniona, często szukała okularów czy telefonu. Krążyła wtedy między swoim pokojem i biurkiem w Katalogu Głównym, żaląc się, że to już na pewno pierwsze oznaki sklerozy. Nie przepadała też za wystąpieniami publicznymi, dlatego oprowadzanie grup wycieczkowych po Ossolineum nie napawało jej entuzjazmem, wręcz przeciwnie – już kilka dni przed takim wydarzeniem utyskiwała na swoje obowiązki.

Kiedy rozmawiała przez telefon, zawsze miała na podorędziu długopis i kartkę, ponieważ w trakcie rozmowy rysowała rozmaite „buzki”. Po liczbie narysowanych „buziek” można się było zorientować, czy rozmowa była długa i nudna, czy krótka i ciekawa. Alicja twierdziła, że jej talent artystyczny ograniczał się wyłącznie do „buziek” – przedstawienie reszty ciała przerastało jej umiejętności. Śmialiśmy się, że kiedyś te rysunki

będą warte fortunę na międzynarodowych aukcjach. Wbrew temu, co twierdziła, posiadała zdolności manualne. Potrafiła na przykład tworzyć piękne ozdoby z papieru – któregoś roku na święta Bożego Narodzenia obdarowała nas, swoich najbliższych współpracowników, pięknymi gwiazdami i choinkami.

Od czasu do czasu nachodziła ją skłonność do marudzenia i wtedy wszystko było „bez sensu”. Uznaliśmy, że za każde „bez sensu” powinna wrzucać do puszek 5 złotych, a my, jej współpracownicy, szybko zbijemy na tym majątek. Bardzo irytowały ją błędy językowe. Szczególnie wypowiedzi w rodzaju „ubrałam sukienkę”. Natychmiast wtrącała, że „ubiera to się choinkę”. Złościła się też, kiedy skrzypiały jej buty, a trzeba przyznać, że dość często trafiały jej się takie skrzypiące egzemplarze. Przejście przez czytelnię stawało się wtedy dla Alicji prawdziwym wyzwaniem.

I najważniejsza cecha: Alicja była bardzo dobrym i wrażliwym człowiekiem. Wielu osobom w różny sposób pomogła. Zawsze robiła to bardzo dyskretnie, z ogromnym taktem.

Wprowadzić nie lubiła być fotografowana, lecz zdarzały się takie momenty, kiedy udawało się ją namówić do jakiejś małej sesji. Były to radosne chwile. I taką Alicję zapamiętajmy – jako osobę ciepłą, serdeczną, uśmiechniętą.

Wystawy współorganizowane przez Alicję Mitkę¹

1992	<i>Ballada o romantyzmie</i>
1993	<i>Księżka niderlandzka w przekładzie polskim</i>
1995	<i>Niemieccy antyfaszyści</i> <i>Emblematy w zbiorach ossolińskich druków i rękopisów</i> <i>Paralele. Przyczynki do dziejów polsko-czeskich kontaktów kulturalnych w XIX i XX wieku</i> <i>Pejzaż lwowski</i> <i>Pierwodruki dzieł Adama Mickiewicza w zbiorach ZNIO</i> <i>Wystawa malarstwa Miry Aleksion</i>
1996	<i>Maski i twarze – sceny z życia Francuzów w połowie XIX w. w karykaturze</i> <i>Prasa Powstania Listopadowego i Wielkiej Emigracji</i>

¹ Jeśli nie zaznaczono inaczej, wystawy organizowane były przez i w Ossolineum.

-
- 1997** *Archiwum Solidarności Polsko-Czechosłowackiej*
-
- 1998** *Rembrandt i niderlandzcy mistrzowie rysunku*
„Kto pragnie posiąść ziemię...” – w dwusetną rocznicę urodzin A. Mickiewicza
Z ossolińskiej kolekcji. Adam Mickiewicz
-
- 1999** *Prof. dr hab. Mieczysław Ingłot. Wystawa jubileuszowa*
Polska książka medyczna XVI–XVIII wieku
-
- 2001** *Drohobycz – miasto Schulza*
Paderewski in memoriam – wystawa Fundacji Odbudowy Demokracji
im. Ignacego Jana Paderewskiego, Wrocław
-
- 2002** *Alfreda Poznańska 1939–2001*
Lwów w rysunku Ryszarda Natusiewicza – wystawa w Muzeum Medalierstwa
we Wrocławiu
-
- 2003** *www.literaturaniderlandzka.pl*
Wystawa grafik Normana Smużniaka
Wajda – 99 rysunków z Japonii
Krystyna Zachwatowicz – fotogramy z Japonii
-
- 2004** *Wystawa fotograficzna „Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Lwów 1817–1946 –*
Wrocław 1946
Wystawa towarzysząca Międzynarodowej Konferencji Papiernictwa
-
- 2005** *Wystawa malarstwa Lury Pitscheider*
-
- 2006** *Elisabeth Rufener-Sapieha. Malarstwo – rysunek*
-
- 2007** *Wystawa malarstwa Teresy Buczyńskiej*
-
- 2008** *Z ossolińskiej kolekcji*
-
- 2009** *Skarby historii Polski. Zakład Narodowy im. Ossolińskich gościem Wiednia*
-

Ważniejsze publikacje Alicji Mitki

LITERATURA

- Mitka Alicja, *Kowalczyk Czesław (1935–1996)* [hasło], w: *Słownik pracowników książki polskiej. Suplement IV*, red. Magdalena Rzakowolska, Warszawa 2016, s. 127–128.
- Mitka Alicja, *Zathey Kazimierz (1910–1957)*, [hasło], w: *Słownik pracowników książki polskiej. Suplement IV*, red. Magdalena Rzakowolska, Warszawa 2016, s. 322–323.

REDAKCJA

- „Komunikaty” [pismo wewnętrzne ZNIO] 1992–1995, red. Alicja Mitka.
- „Biuletyn Informacyjny ZNIO” [pismo wewnętrzne ZNIO] 2000, red. Alicja Mitka.
- Alfreda Poznańska, 1939–2001. Katalog wystawy, październik–listopad 2002*, oprac. Wanda Linowska, Wojciech Linowski, Małgorzata Orzeł, red. Alicja Mitka, Małgorzata Orzeł, Wrocław 2002.
- www.literaturaniderlandzka.pl. Katalog wystawy, styczeń–luty, 2003*, red. Alicja Mitka, Małgorzata Orzeł; aut. tekstów Andrzej Borowski i in., Wrocław 2003.
- Zakład Narodowy im. Ossolińskich [informator]*, red. Alicja Mitka, Małgorzata Orzeł, Wrocław 2004.
- Elisabeth Rufener-Sapieha : malarstwo, rysunek. Katalog wystawy, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, październik, Wrocław 2006 / Painting, drawing : exhibition catalogue, The Ossoliński National Institute, October, Wrocław 2006*, aut. tekstów Adolf Juzwenko, Jan Zieliński, tłum. Marta Matuszewska, Katarzyna Mironowicz, Alicja Skarbińska-Zielińska, oprac. Arkadiusz Dobrzyński, Małgorzata Orzeł, red. Alicja Mitka, Małgorzata Orzeł, Wrocław 2006.
- Początki Muzeum Lubomirskich : dary Józefa Maksymiliana Ossolińskiego i Henryka Lubomirskiego. Wystawa*, red. Alicja Mitka, Małgorzata Orzeł, Wrocław 2007.
- Jubileusze Ossolineum. Antologia tekstów*, red. Alicja Mitka, Marta Pękalska, Wrocław 2017

TŁUMACZENIA

- Majorka*, tłum. Alicja Mitka, red. Katarzyna Szczypka, Warszawa 1995.
- Maski i twarze : sceny z życia Francuzów w połowie XIX wieku w karykaturze Paula Gavarni . atalog wystawy : Wrocław, czerwiec – lipiec 1996*, oprac. Stanisław Kozak, tłum. Alicja Mitka, red. Małgorzata Orzeł, Wrocław 1996.
- Le Tac Hélène, *Prowansja*. tłum. Daria Demidowicz-Domanasiewicz, Alicja Mitka, red. Katarzyna Szczypka, Warszawa 2005.
- Le Tac Hélène, La Bruyère Florence, *Budapeszt*, tłum. Alicja Mitka, Warszawa 2006.
- Stierlin Henri, *Zabytki architektury obronnej*, tłum. Alicja Mitka, Warszawa 2006.
- Stierlin Henri, *Klejnoty architektury sakralnej*, tłum. Alicja Mitka, Warszawa 2006.
- Bourseiller Philippe, *365 kroków ratujących planetę*, przedm. Jean-Louis Étienne, tekst Anne Jankéliowitch, tłum. Alicja Mitka, Warszawa 2007.
- Stierlin Henri, *Perty architektury pałacowej*, tłum. Alicja Mitka, Warszawa 2007.

Joanna Grześkowiak-Stepowicz, Marta Pękalska